

the current transformations is completely unclear, in the theoretical scientific discourse we are talking about: information, visual, technological revolution. The main features of the society of impressions are the dominance of plurality, situationality, lack of hierarchical order, constant «fluidity» of social and virtualization. Virtual reality is becoming increasingly important in the life of the individual and society as a whole. It is this reality that gives rise to new meanings of law and the possibility of solving the problems of legal rationalism, obedience to the law, the desire for responsibility, individual and group unity.

Modern rights is being transformed along with social change. Critical legal research, feminist theory of law, and semiotic theory of law are emerging and gaining popularity. Modern theorists of law recognize that there is a paradigmatic change: from traditional truths to immaterial, pluralistic, contextual definitions of law, and thus from legal justice to creative justice. Law is only a culturally conditioned discursive form. The theory and practice of modern liberal law is based on the concept of language, according to which words and concepts can adequately and objectively convey the meaning of events. Professional legal language uses abstract concepts, such as object, subject, law, society, and builds legal norms on them. In a society of impressions, the criteria of rationality are blurred, because there are groups of the population who have their own assessments of the situation, government preferences and needs.

Keywords: *society of impressions, postmodern theories, information revolution, virtuality, right, aestheticization, hyperreality, simulacrum, legal research, creative justice.*

УДК 347.469.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-80-85

Юрій КРАМАРЕНКО ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ СФЕРИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МЕДІАТОРА ЯК ЗАПОРУКА НАДАННЯ ЯКІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДОПОМОГИ

16 листопада 2021 року в Україні прийнято Закон України «Про медіацію», яким визначено правові основи проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), статус медіатора та вимоги до його підготовки. Для визначення предметної сфери підготовки медіатора у статті проаналізовано сутність та роль медіації та медіатора у вирішенні правових спорів. Визначено основні професійні функції медіатора та компетентності, що мають бути сформовані у нього для якісного надання допомоги. Зроблено висновок про те, що крім правових знань, необхідними є знання в інших сферах, предметом яких є людина, її сприйняття, поведінка, відношення до оточення, закономірності за якими відбувається самовираження особистості чи зміна її переконань тощо. До таких наук належать лінгвістика, психологія, педагогіка, менеджмент та інші, що предметно пов'язані із ними, наприклад, кібернетика, соціологія тощо.

Ключові слова: *медіатор, медіація, компетентності, конфлікт, спір, переговори, врегулювання.*

Постановка проблеми. Відомо, що не існує двох людей з абсолютно однаковими поглядами на навколишній світ та переконаннями. Сучасні інформаційні та комунікативні технології суттєво змінюють світоглядні концепції багатьох людей та впливають на взаємовідносини. На додачу до цього можна спостерігати зростання кількості джерел інформації, розширення можливості її обігу та комунікації з іншими споживачами, а також суперництво за увагу, прихильність та дозвілля пересічних осіб між різними суб'єктами впливу на суспільні та економічні відносини. Ці фактори відбуваються на тлі занепокоєння, розгубленості та невпевненості значної частини населення [1]. Вказане дає підстави для припущення зростання рівня конфліктності як на побутовому, так і глобальному рівні. Питання вирішення конфліктів вже довгий час є предметом досліджень науковців й аналітичних центрів всього світу, а також стають

© Ю. Крамаренко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9023-6302>

ykramlawyer@gmail.com

темою дискусій суспільних і політичних діячів. Завдяки цьому на сьогодні напрацьовано досить значний обсяг інструментів та заходів, що дозволяють вирішувати конфліктні ситуації. Проте, внаслідок змін як на індивідуальному, так і колективному рівні, ці питання не втрачають своєї актуальності та затребуваності суспільством.

Однією із форм, що дозволяє з мінімально можливими втратами вирішувати конфліктні ситуації побутового та правового характеру є медіація. 16 листопада 2021 року в Україні прийнято Закон «Про медіацію» [2]. Згідно тексту законопроекту, поданого до другого читання (далі – законопроект), медіація визначається як «позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів». У ч.1 ст.9 законопроекту визначено, що медіатором може бути «фізична особа, яка пройшла базову підготовку медіатора в Україні або за кордоном». На сьогодні в Україні відсутні стандарти чи більш-менш усталені вимоги до компетентностей, що повинні бути сформовані у фахівців цієї сфери. Розробка напрацювань з цього питання дасть можливість не тільки удосконалити роботу медіаторів, а й визначити пріоритети та напрямки такої підготовки.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання врегулювання складних ситуацій та конфліктів були предметом досліджень фахівців різних сфер, таких як управління, психологія, педагогіка, економіка, міжнародні відносини та правознавство. Серед осіб, які сформували підґрунтя для таких досліджень можна назвати Р. Акоффа, А. Рапопортта, М. Розенберга, К. Юнга, Т. Шеллінга та інших. В Україні питанням медіації присвячені роботи О. Кармази, Н. Крестовської, Н. Мазаракі, К. Наровської, Л. Романадзе та інших.

Метою статті є визначення предметної сфери компетентностей, якими необхідно володіти медіатору для вирішення професійних завдань.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб визначитися з особистими якостями та компетентностями особи, яка проводить процедуру позасудового врегулювання спору у формі медіації, необхідним є розуміння сутності спору (конфлікту) та ролі медіації і медіатора в ньому.

Спір та конфлікт можна розглядати як синоніми, з різницею в тому, що для конфлікту притаманна особлива гострота суперечки. Їх суть полягає у наявності різних поглядів та відсутності домовленості щодо фактів та обставин, що мають суттєве значення для сторін. Конфлікт (спір) може бути як результатом зіткнення різних поглядів чи інтересів, так і засобом для досягнення певних цілей окремих сторін або інших осіб, які не є безпосередніми учасниками (штучно створений конфлікт). Прикладом останнього є створення корпоративного або управлінського конфлікту для здійснення рейдерської атаки та заволодіння майном суб'єкта господарської діяльності чи правом його управління.

Для того, щоб позбутися конфлікту або зменшити його інтенсивність, окремі фахівці виділяють три основні способи впливу на нього.

1. Усунути – це «така зміна в оточенні конфлікту, за якої його учасники перестають конфліктувати між собою».

2. Розв'язати – «така зміна у поведінці чи властивостях одного чи обох учасників, при якій вони більше конфліктують один з одним».

3. Вирішити – «вибір одним із учасників такого способу дій з безлічі доступних, який максимізував би його очікувану питому цінність».

При цьому «усунути або розв'язати конфлікт означає позбутися його», а вирішити «вчинити якнайкраще в даній конфліктній ситуації» [3, с.195].

Медіація є однією з альтернативних методів вирішення спорів, поряд з такими як переговори, арбітраж, третейські суди тощо. Аналізуючи публікації за темою медіації, можна помітити, що в різних країнах та сферах застосування вона розглядається по-різному [4]. Медіацію, разом з переговорами та арбітражем відносять до альтернативних методів вирішення спорів, при цьому «переговори відрізняються від медіації тим, що сторони спілкуються без посередництва нейтральної сторони», а арбітраж – «тим, що арбітр має право ухвалити остаточне рішення стосовно спору» [5, с.61-64].

Не вдаючись до особливостей визначення поняття медіація, слід зазначити, що це «закритий процес, під час якого нейтральна третя сторона, яка називається медіатором, допомагає зацікавленим сторонам проаналізувати та спробувати врегулювати їхній спір», при цьому медіатор «не має повноважень ухвалювати рішення замість сторін, але

може допомогти сторонам знайти взаємно прийнятний вихід із конфлікту» [5, с.61-62].

Фахівці виділяють три основні виміри спору (конфлікту) – правовий, комерційний та емоційний, при цьому судові процедури стосуються виключно правової сторони, а медіація дозволяє «розглянути усі виміри спору» [5, с.36-37]. Як слушно зазначає Я.Зейкан, для правових спорів ключовим питанням є можливість позитивного вирішення справи в суді та обґрунтованість вимог. Під позицією у цивільній справі він бачить «результат, якого хоче домогтися особа, або її представник, лінія поведінки в суді, розроблена і спрямована на досягнення позитивного результату», при цьому вона включає в себе такі складові частини як «законність вимоги або спірного інтересу» і «можливість довести в суді ці вимоги» [6, с.29]. Ці питання є характерними для визначення правових перспектив будь-якого спору. Для визначення судової перспективи необхідно аналізувати і контраргументи іншої сторони, проте для медіації ключовим є законність та обґрунтованість вимог не однієї із сторін, а всіх учасників спору. А це дещо змінює підходи до аналізу ситуації, котра стала причиною спору.

Роль (функції) медіації в Україні можна розглядати принаймні в двох площинах. По-перше, зменшення рівня конфліктності в суспільстві, і, по-друге, розвантаження судової системи та спрощення процедури вирішення окремих правових спорів.

В широкому розумінні роль медіатора у правовому спорі можна визначити в наступному.

1. Створення та забезпечення належної комунікації між сторонами. За мету тут ставиться досягнення розуміння взаємних вимог, інтересів та очікувань, забезпечення однозначності тлумачення та розуміння основних фактів та обставин спору (конфлікту).

2. Переведення конфлікту з емоційної площини в раціональну. Вказане досягається за рахунок забезпечення уникнення емоційно забарвленої лексики, взаємних образ, оціночних суджень тощо.

3. Допомога в дослідженні проблемної ситуації та пошуку варіантів її вирішення. Для цього необхідним є визначення поточного стану, можливостей, ризиків, альтернатив та можливих прогнозів.

4. Управління процесом (процедурою медіації), роз'яснення вимог чинного законодавства та цілеспрямований вплив на учасників щодо пошуку варіантів вирішення проблемної ситуації.

5. Фіксація процесу медіації та оформлення або допомога в оформленні результатів досягнутих домовленостей.

З огляду тексту законопроекту, поданого до другого читання, медіація в Україні спрямована на врегулювання та запобігання будь-яких конфліктів (спорів), а отже може застосовуватись до будь-яких відносин. Проте, можливість укладення угоди за результатами медіації ставить її результати у статус юридичного факту (юридичного акту), що створює правові наслідки для її сторін.

Ще однією особливістю медіації в Україні є те, що медіація проводиться «шляхом переговорів» (п.4 ч.1 ст.1 законопроекту). Для цього медіатор може «здійснювати комунікацію, досягати порозуміння та проводити переговори» (ч.4 ст.7 законопроекту), керувати процедурою медіації (п.7 ч.1 ст.12 законопроекту) та визначати її методику (п.1 ч.1 ст.11 законопроекту). Медіатор не може надавати сторонам медіації консультації та рекомендації щодо прийняття рішення по суті конфлікту (спору) (п.2 ч.2 ст.7 законопроекту), при цьому його консультації та рекомендації можуть стосуватись «порядку проведення медіації та фіксування її результатів» (ч.5 ст.7 законопроекту) [2]. Отже, основні функції полягають у забезпеченні комунікації та управлінні процедурою переговорів. Враховуючи, що сфера медіації стосується переважно майнових та особистих немайнових відносин, що складають предмет регулювання цивільного права, якому притаманна юридична рівність та диспозитивність, то такі формулювання правових норм не є обмеженнями дій медіатора у процедурі, метою якої є позбавлення сторін конфліктної ситуації.

Враховуючи поставлені перед медіатором завдання, можна визначити предметну сферу знань, вмінь та навичок якими він повинен володіти. Проте така задача стає досить складною, оскільки вимагає оперування категоріями з різних сфер. З цього приводу доречним вказати на вислів 60-х років минулого століття, що надано в праці «Про цілеспрямовані системи»: «Але в міру того як плоди наукової праці почали широко застосовуватися для поліпшення нашого матеріального добробуту, стали розвиватися спеціалізовані області, і шляхи наукової діяльності вчених дедалі більше розходилися.

Нині більшість із нас задовольняється інтенсивною розробкою своїх власних маленьких городів науки, лише інколи знаходячи задоволення в тому, щоб поговорити з сусідами через паркан, коли ми вступаємо в дискусію, критикуємо один одного або виставляємо напоказ свою продукцію» [3, с. 12]. Наявні в Україні стандарти вищої освіти не завжди дозволяють охопити значний обсяг дисциплін та сфер науки.

Ключовим в роботі медіатора є забезпечення комунікації, яка залежить не тільки від правильного застосування термінології щодо предмету спору, а й розуміння семантичних властивостей слів, якими оперують учасники під час спілкування. Останнє є предметом вивчення лінгвістики. Важливим є також розуміння методів ненасильницького спілкування, що розроблені Маршаллом Розенбергом і котрі засновані «на мові та комунікативних навичках, які посилюють нашу здатність залишатися людяними навіть у складних ситуаціях» [7, с.26].

Людина, її внутрішній світ, поведінка, взаємодія з іншими та здатність до навчання є предметом таких наук, як психологія (соціальна психологія), педагогіка (дидактика), менеджмент. Інструментарій вирішення спорів та конфліктів напрацьовано теорією та практикою переважно саме в цих сферах знань, а також в інших, науках що предметно пов'язані із ними. Так, наприклад у кібернетиці досліджуються питання обігу інформації та поведінки систем за різних умов та обставин. Використання цих знань дозволяє медіатору під іншим кутом зору аналізувати дії учасників конфлікту, встановлювати їх мету та прогнозувати зміни у їхній поведінці.

Знання основних закономірностей сприйняття та формування (зміни) переконань, дозволяють медіатору правильно обирати засоби і форми донесення інформації й скеровувати учасників спору чи конфлікту від суперечки до пошуку варіантів її вирішення. Розуміння особливостей поведінки людини та спостережливість, дозволяють вчасно виявляти дійсні наміри або бажання учасників, що інколи відрізняються від задекларованих на початку спілкування.

Вміння приймати рішення, структурувати процес та управляти його перебігом дозволяють медіатору більш якісно керувати процедурою та вчасно корегувати власні дії та рішення щодо обрання засобів та методів впливу на ситуацію.

Оскільки підставою для медіації є переважно спір у галузі права, а процедура закінчується угодою, то для медіатора є необхідними знання щодо сутності правовідносин, особливостей їх регулювання в різних галузях права. Розуміння вимог цивільного, сімейного, господарського, трудового законодавства, дозволять правильно визначати конкретні дії та форми фіксації досягнутих домовленостей. Звісно, спори щодо правовідносин, врегульованих різними сферами права мають свої особливості. Як показує практика, в спорах в сфері підприємницької діяльності або за участю таких суб'єктів (переважно представників малого та середнього бізнесу) основними питаннями є вигода та збитки, на які можуть піти сторони у зобов'язаннях та поступках один одному. Для спорів, пов'язаних із спадкуванням, спільним майном чи сімейними відносинами притаманним є наявність особистісних мотивів, що ускладнює встановлення домовленості та пошук альтернативних рішень. Спори із суб'єктами владних повноважень ускладнюються відсутністю дискреційних повноважень та неможливістю діяти з підстав, чи у спосіб або в межах повноважень, прямо не передбачених законом.

Дослідниками різних сфер науки неодноразово вказувалось на різноманітність особистісного сприйняття та факторів, що впливають на поведінку людей. Так, К. Юнг зазначав, що існує принаймні вісім психологічних типів, для кожного з яких розуміння будь-чого буде різним. Він наголошував, що «основою для залагодження суперечки між різними розуміннями може послужити визнання різних типів установки, проте визнання не тільки їхньої наявності, але й того факту, що кожна людина настільки в полоні у свого типу, що виявляється нездатною до повного розуміння іншої точки зору. Поза визнанням цієї широкої вимоги насильство над іншою точкою зору може вважатися неминучим. Подібно до того, як сторони, що сперечаються перед судом, відмовляються від прямого насильства один над одним і віддають свої претензії на справедливе рішення закону та судді, так і тип, у свідомості свого власного полону, повинен утримуватися від образи, підозрливості та приниження противника» [8]. Отже, кожний спір чи конфлікт має свої особливості і не завжди може бути вирішений за допомогою медіатора, який не уповноважений на прийняття обов'язкового для сторін рішення. Проте, розуміння та правильне застосування надбань з різних сфер знань дозволяють не тільки збільшити

вірогідність позитивного результату, а й не нашкодити сторонам чи іншим чином погіршити їх становище.

Крім професійних компетенцій, також необхідними є особисті якості, що дозволяють не тільки результативно здійснювати професійну діяльність, а й викликати повагу і довіру з боку учасників спору. До таких можна віднести спостережливість, уважність, ввічливість, вміння управляти емоціями (як власними, так і оточуючих) тощо.

Якісна професійна та особистісна підготовленість медіатора є необхідною ще через те, що медіація та медіатор суттєво «програють» судовій процедурі (особливо в сфері цивільних та сімейних спорів) та переговорам, що здійснюються сторонами опосередковано через представників (адвокатів). Щодо першого, не виключено, що це пов'язано не тільки з наявним глибоким особистісним конфліктом сторін та бажанням помститися опоненту, а й неготовністю учасників спору до самостійного (хоч із допомогою) вирішення своїх складних ситуацій та сприйняття медіатора як рівного суб'єкта відносин (без наявності владних повноважень). З цього приводу завідувач сектору Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду Михайло Вайнагіт зазначив, що «якщо прогалину між альтернативним врегулюванням спору та людиною можна врегулювати законотворчим, нормотворчим шляхом, то подолання прогалини між людиною і альтернативним врегулюванням спору залежить від «внутрішнього світу» кожної окремо взятої людини» [9]. Щодо переговорного процесу за участю представників (адвокатів), то в цих випадках слід вказати на те, що ступінь довіри представникам буде більший ніж до нейтрального медіатора, оскільки перші зазвичай перевірені часом, а іноді дружніми чи іншими відносинами сторін. Тут небажання спілкування сторін один з одним через особисті мотиви, може усуватись безпосереднім спілкуванням представників. Їм легше знайти правовий компроміс, що буде відповідати інтересам їх довіритель, та донести його обґрунтованість до останніх.

Висновки. Позасудові процедури врегулювання правових спорів завжди існували, існують і будуть існувати в юридичній практиці. Ефективність їх застосування залежить не тільки від законодавчого врегулювання, а й професійних якостей фахівців, що надають правничу допомогу та готовності членів суспільства до самостійних дій, заснованих на взаємній повазі та відповідальності. Компетентності медіатора не обмежені лише суто професійною сферою – знаннями норм матеріального та процесуального права, вміннями застосовувати правові норми для життєвих ситуацій та складанням процесуальних документів. Для врегулювання конфліктних ситуацій необхідними є знання в інших сферах, предметом яких є людина, її сприйняття, поведінка, відношення до оточення, закономірності за якими відбувається самовираження особистості чи зміна її переконань тощо. Зазначене є сферою дослідження таких наук як лінгвістика, психологія, педагогіка, менеджмент, а також інших, що предметно пов'язані із ними – кібернетика, соціологія тощо. Базові знання та окремі інструментарій і надбання цих наук є ключовими для медіатора, який береться допомагати у вирішенні конфліктних ситуацій. А отже, і підготовка медіаторів повинна здійснюватись із можливістю засвоєння таких знань.

Медіація як один із альтернативних способів врегулювання спорів та конфліктів є досить новим інститутом для вітчизняного законодавства й має свої особливості. Основна роль медіатора – це створення комунікації між сторонами та забезпечення просування сторін від конфлікту чи спору до його вирішення. Не маючи владних повноважень та довірливих відносин із сторонами, йому необхідно завдяки своїм особистим якостям та професійності набувати однаково довірливого відношення з боку всіх учасників конфлікту. А це в свою чергу ставить перед медіатором досить високі критерії готовності до професії.

Список використаних джерел

1. 2020 Edelman trust barometer. URL: <https://www.edelman.com/trustbarometer>.
2. Проект Закону про медіацію. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.
3. Акофф Р., Эмери Ф. О целеустремленных системах ; пер с англ. ; под ред. И.А. Ушакова. Москва : Сов. радио, 1974. 272 с.
4. Законодательство ЕС-ЕЭЗ о медиации. URL : <https://imimmediation.org/ru/resources/eu-eea-legislation-on-mediation/>.
5. Ерік М. Рунессон, Марі-Лоранс Гі. Медіація конфліктів і спорів у галузі корпоративного управління. *Всесвітній форум з питань корпоративного управління. Фокус 4. 2007 рік.* 68 с.

6. Зейкан Я. П. Захист у цивільній справі. Науково-практичний коментар. Київ: КНТ, 2007. 488 с.
7. Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение. Москва : ООО «София Медиа», 2015. 205 с.
8. Карл Густав Юнг. Психологические типы. Перевод: София Лорие ; под редакцией В. Зеленского. Санкт-Петербург, 2001. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. 12.12.2011. URL : <https://gtmarket.ru/library/basis/4132>.
9. До питання про ефективність застосування форм альтернативного (позасудового) та досудового врегулювання спорів: що чекати від держави, а що – від людей. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/214948-do-pitannya-pro-efektivnist-zastosuvannya-form-alternativnogo-pozasudovogo-ta-dosudovogo-vregulyuvannya-sporiv-scho-chekati-vid-derzhavi-a-scho-vid-lyudey>.

Надійшла до редакції 08.12.2021

References

1. 2020 Edelman trust barometer. URL: <https://www.edelman.com/trustbarometer>.
2. Proekt Zakonu pro mediatsiyu [Draft Law on Mediation]. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877. [in Ukr.].
3. Akoff, R., Émery, F. (1974). O tselestremennykh sistemakh [On purposeful systems] ; per s angl. ; pod red. I. A. Ushakova. Moscow : Sov. radio, 272 p. [in Russ.].
4. Zakonodatel'stvo ES-EÉZ o medyatsyy [EU-EEA legislation on mediation]. URL : <https://imimediation.org/ru/resources/eu-eea-legislation-on-mediation/>. [in Russ.].
5. Erik M. Runesson, Mari-Lorans Hi. (2007). Mediatsiya konfliktiv i sporiv u haluzi korporativnoho upravlinnya [Mediation of conflicts and disputes in the field of corporate governance]. Vsesvitniy forum z pytan' korporativnoho upravlinnya. Fokus 4. 2007 rik. 68 p. [in Ukr.].
6. Zeykan, Ya. P. (2007). Zakhyst u tsyvil'niy spravi. Naukovo-praktychnyy komentar [Protection in civil cases. Scientific and practical commentary]. Kyiv : KNT, 488 p. [in Ukr.].
7. Rozenberg, M. (2015) Yazyk zhyzni. Nenasil'stvennoye obshcheniye [The language of life. Nonviolent communication]. Moscow : ООО «Sofiya Media», 205 p. [in Russ.].
8. Karl Hustav Yunh. Psikhologicheskiye tipy [Psychological types]. Pervod: Sofiya Loriye; pod redaktsyyey V. Zelenskogo. Saint-Petersburg, 2001. // Élektronnaya publykatsyya: Tsentr humanyamykh tekhnolohyy. 12.12.2011. URL : <https://gtmarket.ru/library/basis/4132>. [in Russ.].
9. Do pytannya pro efektyvnist' zastosuvannya form al'ternatyvnoho (pozasudovoho) ta dosudovoho vrehulyuvannya sporiv: shcho chekaty vid derzhavy, a shcho – vid lyudey [On the question of the effectiveness of the use of forms of alternative (extrajudicial) and pre-trial settlement of disputes: what to expect from the state and what – from the people]. URL : <https://sud.ua/ru/news/blog/214948-do-pitannya-pro-efektivnist-zastosuvannya-form-alternativnogo-pozasudovogo-ta-dosudovogo-vregulyuvannya-sporiv-scho-chekati-vid-derzhavi-a-scho-vid-lyudey>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yuriy Kramarenko. Defining the subject area of competence of the mediator as a guarantee of providing quality professional assistance. On November 16, 2021, the Law of Ukraine «On Mediation» was adopted in Ukraine. It defines the legal basis for mediation as an out-of-court procedure for resolving a conflict (dispute), the status of a mediator and the requirements for its preparation. The article attempts to determine the subject area of mediator training. To do this, the essence and role of mediation as an out-of-court dispute resolution procedure are analyzed. Mediation differs significantly from other forms of alternative dispute resolution, such as arbitration and negotiation. Negotiation differs from mediation in that the parties communicate without the mediation of a neutral party, and arbitration in that the arbitrator has the right to make a final decision on the dispute. The main professional functions of a mediator and the competencies that should be formed in him for quality care are identified.

The role of the mediator in a legal dispute is as follows. 1. Creating and ensuring proper communication between the parties. 2. Transfer of conflict from the emotional plane to the rational. 3. Assistance in researching the problem situation and finding solutions to it. 4. Management of the process (mediation procedure), clarification of the requirements of current legislation and targeted influence on participants to find solutions to the problem situation. 5. Fixation of the mediation process and registration or assistance in registration of the results of the agreements reached.

Important in the preparation of a mediator is the availability of thorough knowledge in the field of law. The key function of a mediator is to ensure communication between the parties to a dispute or conflict. The article concludes that the need for knowledge, skills and abilities in the areas of which the person is, his perception, behavior, attitude to the environment, the laws by which the self-expression of the individual or change his beliefs and more. Such sciences include linguistics, psychology, pedagogy, management, and others related to them, such as cybernetics, sociology, and so on. In addition to professional competencies, personal qualities that evoke respect and trust from the parties to the dispute are also required. These include observation, attentiveness, courtesy, ability to control emotions and more.

Keywords: mediator, mediation, competencies, conflict, dispute, negotiations, settlement.